

Tomaž Popović: Vrtec kot gibalno razvoja

Vrtec Slovenske Konjice je javni vzgojno-izobraževalni zavod, katerega sestavljajo štiri enote in štirje dislocirani oddelki v krajevnih skupnostih, v mestnem in podeželskem okolju. To razpršenost vidimo kot dodano vrednost ter danost, saj nam nudi veliko možnosti in priložnosti povezovanja med vrtcem in lokalno skupnostjo. Omogoča nam raziskovanje in prepoznavanje različnih potencialov v posameznem okolju, ki jih lahko uporabimo za rast in razvoj osebnih in družbenih virov. Če pogledamo še širše, soustvarjamo lahko razvoj podjetništva in napredek v družbi kot celoti. Omenjen potencial pa lahko uresničimo le, če bomo izkoristili vse naše talente in raznolikost v doprinosu k skupnemu dobremu.

Trenutno je v Vrtec Slovenske Konjice vpisanih 620 otrok. Zavedamo, da je vrtec mnogo več kot le zgradba ali ustanova; da je vrtec tisto stičišče, ki ga skupaj ustvarjamo otroci, vzgojitelji, starši, kuharice, hišniki, čistilke; da je vse, kar vanj prinesemo, v njem negujemo in razvijamo, popotnica, ki jo mlade generacije odnesejo v svet in jih spremlja vse življenje.

V preteklem obdobju se je pokazala potreba po večji pozornosti pri razvoju dejavnosti na eni izmed krajevnih skupnosti (oddelek vrtca je bil že nekaj časa ogrožen in glede na rodnost v kraju ni dobro kazalo). To je bil povod za bolj celostno razmišljanje. Izhajali smo iz potencialov kraja, ki jih lahko uporabimo v današnji družbi kot prednost - naravna in kulturna dediščina. V revitalizacijo kraja smo šli z zavedanjem, da je najprej potrebno pridobiti zaupanje krajanov, da moramo izhajati iz potreb kraja ter osvetliti dragocenosti, ki v prostoru že obstajajo.

Pri samem raziskovanju kraja in njegovih danosti smo se poleg zgodovinskih dejstev in pričevanja ljudi oprli tudi na geomantijo. Smeri so se začele same odpirati in kazati; začeli smo spoznavati elemente samooskrbe ter biodinamike, ki so nam jih predstavile prof. Ana Vovk Korže ter biodinamičarki Majda in Katja Temnik. Nastal je samooskrbni vrt, ki že služi kot učni poligon dijakom in študentom, hrana pa se je uporablja v vrtcu in šoli. Majda in Katja Temnik sta izvedli sklop predavanj, na katerih so krajanji (kot tudi ostali zainteresirani) spoznavali osnove biodinamike. Krajanji so v komunikaciji s strokovnimi delavkami vrtca začeli ponovno odkrivati stare vaške poti, ki so bile predmet sprehodov, kateri se mesečno izvajajo. Te sprehode so redno spremljajo lokalne dobrote in včasih tudi tržnica, na katerih krajanji ponujajo svoje izdelke. S tem smo v zelo kratkem času videli, da je v kraju obilje dobre, kvalitetne hrane in znanja, ki ga je potrebno deliti.

Glede na vedno večjo odzivnost staršev in vedno večjo obiskanost dogodkov je prišla naslednja stopnja, v kateri smo sedaj: delitev dobre prakse in iskanje izhodišč na ostalih krajevnih skupnostih. Pri tem sta v pomoč zakonca Lavin, ki izvajata izobraževanja za pedagoške delavce ter turistične vodnike. Vendar glavno, gonilno vlogo imajo s svojo notranjo motivacijo strokovne delavke na posameznih lokacijah, katerih iznajdljivost in želja po vključevanju v kraj je izjemna.

V zadnjem obdobju so se v kraju zaznale tudi podjetniške pobude v smislu zelenega in zdravilnega turizma. In če še temu dodamo potencial pridelave ekološko pridelane hrane, ki lahko služi za vzpostavitev kratkih verig, imamo pogoje, da ohranimo mlade družine v kraju, spodbudimo potencialno priseljevanje v dolino, kar pomeni obstoj vrtca in šole ter razvoj kraja.

Ko smo pristopili k aktivnostim za reševanje vrtca v Špitaliču, smo morali upoštevati vse dejavnike, ki vplivajo na obstoj vrtca in posledično šole v kraju:

- Potencial: neokrnjena narava ponuja optimalne pogoje za razvoj otroka.
- Uporabiti primerne metode pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela - učenje preko izkušnje in raziskovanja je ključno v današnji družbi, saj razvijamo samostojnost, motorične spretnosti, pozitivno samopodobo,...

- Torej vzgojni pristopi, ki temeljijo na učenju v naravi, spoznavanju narave.
- Uporaba bogate kulturne in naravne dediščine, ki smo jo s pomočjo geomantične analize raziskali in preko izobraževanj predstavili vzgojiteljem, učiteljem in bodočim vodnikom.

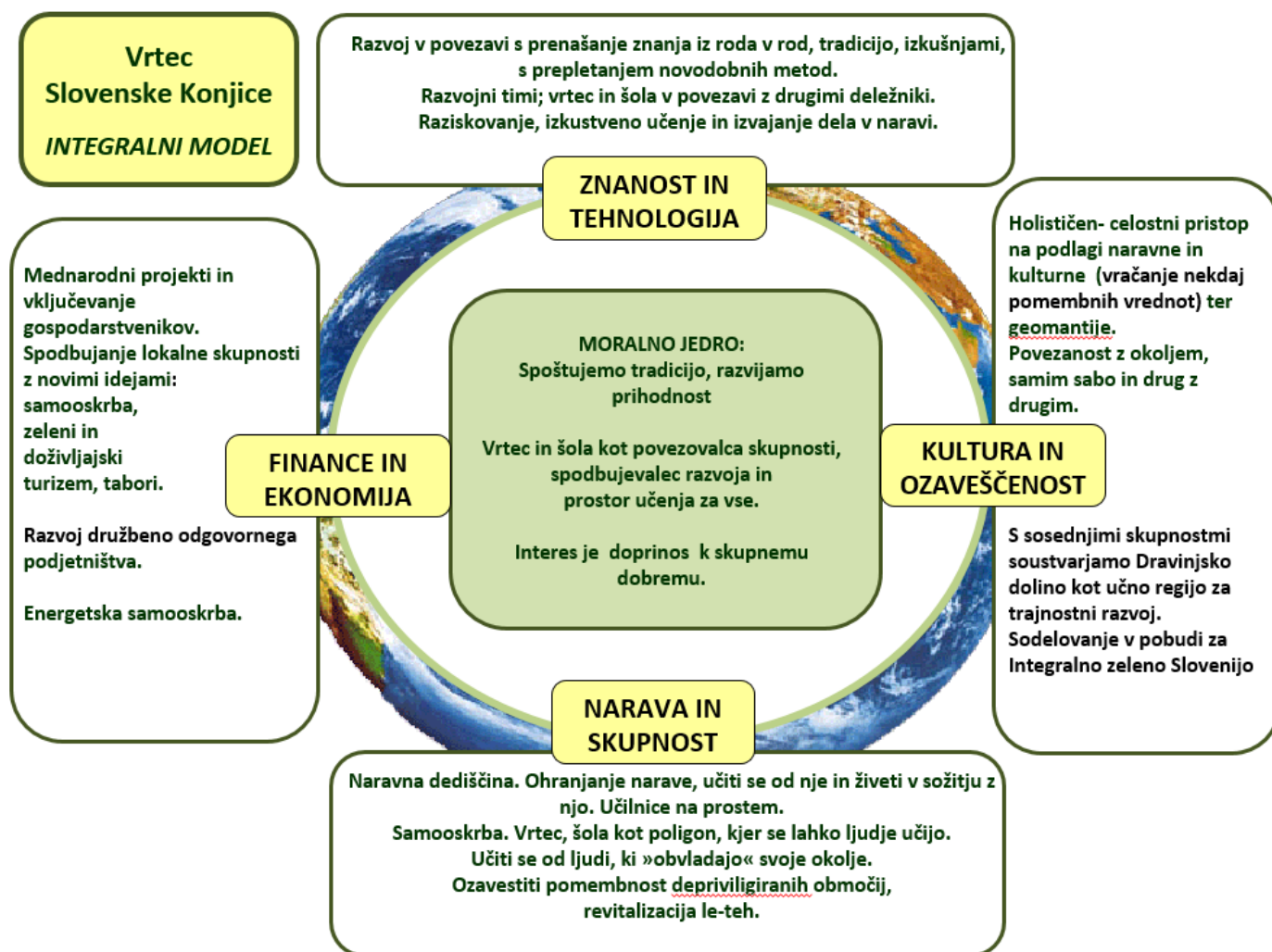
Seveda pa to ni vse. Potrebno je bilo upoštevati, da se mlade družine izseljujejo iz kraja, v iskanju službe, pa vendar se je pokazalo, da dolina ima potencial: ima zdravo zemljo, obilo čiste vode in čist zrak. Ima potencial za pridelavo zdrave prehrane, ki jo lahko uporabimo v vrtcu in ima potencial za zdravilni - zeleni turizem. In to so področja, ki jih sedaj skupaj s krajanji in zunanjimi strokovnjaki raziskujemo.

Torej, če skupaj izkoristimo potenciale, ki jih dolina ima in mlade družine v kraju ostanejo, s tem ohranimo vrtec in šolo ter zagotovimo razvoj kraja.

Obstoj vsakega oddelka na krajevni skupnosti za vrtec pomeni delček v mozaiku in je pomemben za celoten vrtec, hkrati pa verjamem, da zelo pomemben za krajevne skupnosti. Saj so vrtci in šole v majhnih krajih center družabnega življenja in so kot srce ustvarjalnosti, povezovanja in dobrega delovanja kraja.

In ravno na podlagi tega primera in izzivov, s katerimi se redno srečujemo v vrtcu, smo videli, da je potrebno delovanje naravnati celostno in priprava integralnega modela, ki smo ga začeli ustvarjati v lanskem letu, je podprlo in nadgradilo naše delo.

Integralni model Vrtca Slovenske Konjice:

Osnova modela je moralno jedro, ki je izhodišče našega delovanja.

V našem jedru najdemo spoštovanje tradicije, vrtec kot povezovalac skupnosti, spodbujanje razvoja, prostor za učenje, za vse in v skupno dobro.

Naše jedro kot posameznik v odnosu do našega delovanja v vrtcu mora biti povezano z empatičnim, nesebičnim ravnanjem, ki velikokrat presega naše omejitve, in je hkrati naravnano na moralne vrednote, ki so naše merilo.

V prvi vrsti gre za profesionalni razvoj, ki nam poda orodje za naše delo. Vendar pa je vsako orodje odvisno od človeka, ki to orodje uporablja. Lahko zelo dobro uporabimo slabo orodje in zelo zlorabimo dobro orodje. Zato je poleg profesionalnega razvoja potrebno spodbuditi tudi osebni razvoj. Oziroma drugače povedano: vzgoji intelekta mora slediti tudi vzgoja srca in na koncu iz tega izhajajo dejanja.

Otrok ne moremo vzgajati, v kolikor ne vzgajamo sebe. Besede nimajo moči, vzgled pa vsekakor.

Vse stroke na naše veliko zadovoljstvo ugotavljajo, da JE predšolsko obdobje izjemnega pomena. V tem obdobju se postavijo vsi temelji nadaljnjega delovanja posameznika in mi imamo ta privilegij, da smemo z veliko odgovornostjo, vsak dan znova, ustvarjati prostor za optimalen razvoj otroka.

Narava in skupnost

Na področju narave in skupnosti si želimo ozaveščati pomen povezanosti z naravo, odkrivati naravno dediščino in se učiti od ljudi, ki obvladajo svoje okolje. Nekajkrat smo poslušali predavanja o biodinamiki in ekološkem kmetovanju, ozaveščali smo pomen oddelkov v krajevnih skupnostih, vzpostavili smo igralnice na prostem na Stranica, v Špitaliču in na Tatenbachovi ter spodbujali izkušnjsko učenje v naravi.

Smer razvoja vrtca gre v skrbi za vse nas, vsakega posameznika, ki doprinese celoti in skupnemu dobremu. In ko bomo spoznali, da prav vsak lahko doprinese, če le dobi priložnost, bomo zaživel kot enoten in enakovreden organizem.

Na vseh lokacijah, kjer delujemo, se zavedamo, da so domačini tisti, ki imajo glavno vlogo pri samem življenju v kraju. Vendar je lahko vrtec izjemnega pomena za razvoj kjerkoli, če le spoštuje okolje, v katerem se nahaja in skupaj z že obstoječo skupnostjo nadgrajuje delovanje na vseh ravneh.

To je tudi področje, kjer se vrtci v večini počutijo najbolj suverene v svojem delovanju. Hočemo ali nočemo, je prav vrtec tisti, ki ima veliko vlogo pri soustvarjanju skupnosti (na mikro ali pa makro lokaciji). In ko se na nivoju celotnega zavoda tega zavedamo, nam postane jasno, da moramo biti pri vsakem našem dejanju zelo občutljivi in odgovorni, saj ima velik vpliv na okolico.

Kot vrtec imamo možnost, da vsakodnevno delujemo v skupnosti. Ni zanemarljivo dejstvo, da redno preživimo dneve s starostniki in varovanci VDC-ja. S tem otroke in posledično starše učimo enakovrednih odnosov, saj ta srečanja vedno potekajo tako, da se učimo drug od drugega in nikakor ne v smislu pomilovanja.

Kultura in ozaveščenost

Na področju kulture in ozaveščenosti vidimo Vrtec Slovenske Konjice kot pomemben povezovalni člen med različnimi deležniki in ustanovami v lokalnem okolju.

Pri nekaterih dejavnostih imamo koordinacijsko vlogo, pri nekaterih smo aktivni sodelujoči partner. Ena takih prireditev je Čas je zdaj, na kateri sodelujemo pri oživitvi mestnega trga Slovenskih Konjic in se že štiri leta izvaja ob Dnevu Zemlje.

Oživitev krajevnih skupnosti v decembrskem času: v lanskem letu smo začeli s povezovanjem društev in ostalih deležnikov v kraju Loče in Špitalič, letos nadaljujemo še na ostalih lokacijah: Zbelovo, Žiče, Jernej in Draža vas.

Vsi ti dogodki so pokazali zelo veliko povezovalno vlogo, ohranjajo naravno in kulturno dediščino ter krepijo medosebne odnose.

Pred dobrim letom smo bili pobudniki odprtja razvojnega oddelka v našem vrtcu ter s tem zagotovili vključitev otrok s posebnimi potrebami z večjim primanjkljajem v razvoju za tri občine (Vitanje, Zreče in Slovenske Konjice). V tem primeru ne gre le za integracijo otrok, ampak za integracijo družin v kraj. Novo odprt razvojni oddelk je plod dobrega sodelovanja z OŠ V parku. Vsekakor pa se zavedamo, da brez podpore občine kaj takega ne bi bilo izvedljivo.

Vrtec ima pomembno povezovalno vlogo v medgeneracijskem centru Štibl'c, kjer se čuti povezanost z okoljem, prav tako pa je to prostor, ki ponuja priložnost za vodenje aktivnosti našim strokovnim delavcem in tudi staršem. V njem so dobile svoje mesto različne organizacije, nastal pa je v prostorih vrtca, ki se ne uporablja več za delo z oddelki. Štibl'c je primer dobre prakse, ko se občina in vrtec povežeta še na drugi ravni in s tem še okrepiata povezovanje in sodelovanje občanov.

Znanost in tehnologija

Ob zavedanju tega v vrtcu skrbimo za izobraževanja, ki ne naslavljajo samo vzgojno izobraževalne tematike, ampak se dotikamo tudi izobraževanj, ki nam ozaveščajo delovanje nas v skupini, skupnosti. S tem ozaveščamo svoja prepričanja, delovanja in ta znanja vsekakor postopoma pripomorejo k delovanju v kolektivu in k odnosom z vsemi deležniki.

Glede na to, da se srečujemo z vedno večjim številom otrok s posebnimi potrebami in priseljencev, povečujemo obseg izobraževanj s tega področja in nadgrajujemo sodelovanje z institucijami, ki se srečujejo s temi skupinami (Center za zgodnjo obravnavo, Zdravstveni dom, OŠ Pod goro in OŠ V parku). K sodelovanju smo povabili tudi gospo Sabino Zavšek Korošec, ki nam strokovno svetuje pri delu z otroki s posebnimi potrebami.

Pomen teh izobraževanj in sodelovanj je: ne samo pridobiti nova znanja in opolnomočenje, ampak hkrati ozavestiti svoja prepričanja glede teh skupin - v mislih imam subjektivne teorije. Prihajamo iz različnih družinskih okolij, z različnimi osebnimi zgodbami in hote ali nehote to prenesemo v svoje profesionalno delovanje. Zato je še toliko bolj pomembno, da ves čas ozaveščamo naše moralno jedro, ki je v predšolski vzgoji zelo lepo razvidno iz načel kurikula za vrtce in kodeksa etičnega ravnanja.

Vsekakor je to zelo pomembno področje v današnjem svetu, družbi, v kateri je veliko različnosti, individualnosti in migracij.

Preko dela strokovnih aktivov smo ozaveščali pomen izkušenskega učenja, gibanja in samostojnosti, kot odgovor na stanje v družbi, ko zaradi pomanjkanja časa in hitrega tempa le-tega primanjkuje. Tukaj ima vrtec pomembno vlogo tudi pri podpori družinam. Na izobraževalnem področju ter na področju izkušenskega učenja in osebne rasti smo se povezali tudi v izobraževanju v sodelovanju ristem, ki je namenjeno zaposlenim našega vrtca, kot tudi strokovnim delavcem vseh treh OŠ v občini: povezujemo se, spoznavamo in zaradi tega lažje in bolj učinkovito sodelujemo. Vzpostavili smo program prostovoljstva, preko katerega študenti različnih deficitarnih poklicev (logoped, specialni pedagog, psiholog) bogatijo delo v vrtcu.

Finance in ekonomija

V povezavi s financami in ekonomijo smo vzpostavili začetek sodelovanja z gospodarstvom: prilagajamo poslovne čase enot glede na delovne obveznosti staršev, zaradi izmenskega dela staršev smo odprli popoldanski oddelek.

Iščemo skupne točke z gospodarstvom - mlade izobražene družine, ki se priseljujejo v kraj, opazujejo kakovost predšolske in šolske dejavnosti, kakovostno zdravstveno oskrbo, kulturno in turistično ponudbo v kraju. S tem tudi gospodarstveniki v kraj lažje pridobijo željene mlade kadre, kar pripelje do tega, da želijo gospodarstveniki sodelovati pri financiranju dodatnih dejavnosti v vrtcu. Z gospodarstveniki se povezujemo tudi pri financiranju plavalnega tečaja, kar je velik doprinos za vrtec. Preko projekta LAS smo sodelovali tudi v različnih aktivnostih z lokalnimi gospodarstveniki.

Vključujemo se tudi v mednarodne projekte (Erasmus), ki so financirani s strani EU. Ti projekti doprinesejo našemu delu še dodatno vrednost delovanja, saj vsi, ki so kakorkoli vpleteni v življenje vrtca, dobijo širši pogled na sodelovanje. Da o še kako pomembni mednarodni izmenjavi dobrih praks sploh ne govorim.

Smer razvoja vrtca

V katero smer si želimo?

V vrtcu si še naprej želimo vzpostavljati proces učenja od ljudi, ki »obvladajo« svoje okolje. Torej ohranjanje narave, učilnice na prostem, zavedanje pomena tradicije, prenašanje znanja iz roda v rod, s prepletanjem novodobnih metod. Živeti v sožitju z naravo, čutiti veliko občutljivost do vloge živali in rastlin. Občutiti povezanost z okoljem, samim sabo in drug z drugim. Torej vrtec kot poligon, kjer se lahko ljudje vseh generacij učijo. In vrtec kot prostor, kjer se nikogar ne izpostavlja, pomiluje,.. ampak smo vsi enakovredni. Še naprej nameravamo ozaveščati o pomembnosti depriviligiranih območij in prispevati k revitalizaciji kraja. Integralni zeleni razvoj med drugim vodi do prehranske samooskrbe, zelenega turizma in celo energetske samooskrbe.

Konkretno bomo nadaljevali projekt Eko - vrtec, vračanje k starim običajem, znanje naših prednikov, sožitje med naravo in človekom, reciklaža, uporaba naravnega in odpadnega materiala. Razmišljali bomo, kako živeti v naravi, da je ne izčrpavamo, ampak ohranjamo (pravilna uporaba naravnih virov). Poskušali bomo ozaveščati, da je naše lokalno okolje še relativno neokrnjeno in da moramo skrbeti zanj. Želimo si vzpostavitev kratkih verig: zdravo prehrana v vrtcu in spodbujanje malega in srednjega gospodarstva: začeli so se dogovori s Kmetijsko gozdarsko zadrugo Slovenske Konjice, da skupaj pridemo do končnega cilja. Sami že dalj časa uporabljamo lokalno, vendar še ne v takšnem obsegu, kot bi si želeli. In kar je najbolj pomembno: želimo vzpostaviti način delovanja, v katerem ljudje sodelujejo, se upoštevajo ter stremijo k skupnemu cilju, cilju za dobrobit vseh.

Zavedamo se, da je izjemno pomembno, da so uravnotežena vsa področja in območja, kjer vrtec deluje. Potrebno je gledati na celostno delovanje: delovanje kot organizem - in to so izzivi, ki nas zapeljejo tudi izven osnovne dejavnosti, kar pa doprinese k razvoju celotne skupnosti. Preko različnih praks spoznavamo celostni razvoj, ki se dotika vseh področij; osebni, profesionalni, duhovni, izobraževalni. Vse to kar pooseblja integralni model, ki zajema vse vidike. Delovanje vrtca, ki predstavlja moralno jedro in povezuje vsa štiri področja integralnega pristopa, je smiselna smer razvoja vrtca.

Prepričani smo, da bolj kot bomo otroke z njihovimi družinami povezali z naravo, manj nas bo skrbelo za našo prihodnost. Bolj ko so v stiku z naravo, bolj so v stiku s sabo in večjo vrednost jim predstavlja narava. Otroci se s to povezanostjo rodijo in ko se enkrat tega zavedamo, jih lahko enakovredno vključimo v naš proces. In morda se lahko mi od njih naučimo celo več kot oni od nas.